

LaTeX: System składu tekstów inżynierskich

Wykład 1: Wprowadzenie

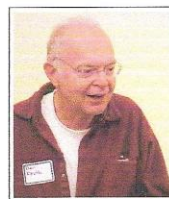
Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
Wydział Informatyki

Zakres wykładu

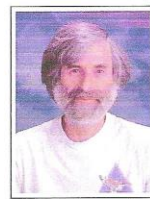
- 1 Wprowadzenie
- 2 Dlaczego LaTeX?
- 3 Pliki wejściowe LaTeXa
- 4 Określanie układu dokumentu
- 5 Podsumowanie
- 6 Literatura

Czym jest LaTeX?

- System TeX = system **SKŁADU** tekstu, szczególnie tekstów naukowych i matematycznych o wysokiej jakości typograficznej
- Dostępny na wszystkie platformy sprzętowo-programowe
- Autor — Donald Knuth, 1982 (z drobnymi poprawkami w 1989); wersje o numeracji zbieżnej do liczby π , aktualnie 3,141592
- LaTeX — pozwala na składanie i drukowanie prac z wykorzystaniem predefiniowanych makropoleceń — autor Leslie Lamport, aktualnie Frank Mittelbaum

Donald Knuth

Leslie Lamport

Proces tworzenia treści 1/2

- Tradycyjny łańcuch: autor → wydawnictwo → osoba odpowiedzialna za wygląd decyduje o wyglądzie (czcionki, kolumny itd.) i wraz z manuskrypcem przekazuje do drukarni → zecer decyduje o szczegółach składu tekstu
- \LaTeX — pośrednikiem pomiędzy autorem a zecerem
- \TeX — zecerem

Proces tworzenia treści 2/2

- Autor przekazuje systemowi \LaTeX swoje instrukcje (polecenie \LaTeX a), by ten przekształcił je na polecenia systemu \TeX
- Podejście WYSIWYG — efekt końcowy jest dokładnie taki, jak widzimy na ekranie
- Większość autorów nie ma pojęcia o sztuce typograficznej i przyjmuje, że dobry układ to jedynie kwestia estetyki
- Czytelność i łatwość zrozumienia jest dużo bardziej ważna niż „piękno”, np. wielkość czcionki, numerowanie rozdziałów, długość linii itd.
- W systemie \LaTeX autor zadaje strukturę logiczną dokumentu oraz dostarcza sam tekst, reszta jest zadaniem \LaTeX a (i \TeX a).

Zalety \LaTeX a

- dostępność profesjonalnych szablonów
- wsparcie składu zaawansowanych formuł matematycznych
- użytkownik potrzebuje nauczyć się jedynie ograniczonego zbioru łatwych poleceń specyfikujących logiczną strukturę dokumentu, nie musi jednocześnie martwić się o ostateczny wygląd dokumentu
- w bardzo prosty sposób generować można struktury pomocnicze takie jak przypisy, odwołania, spisy (treści, tabel, rysunków), indeksy, spisy bibliograficzne
- wiele dodatkowych modułów pozwalających wykonać rozmaite zadania typograficzne (slajdy, plakaty, skład nut, włączanie grafiki, składanie bibliografii w określony sposób)
- zachęca autora do tworzenia struktury logicznej dokumentu
- \TeX — mechanizm \LaTeX a — jest w pełni przenośny i darmowy, tak więc można go używać na wszystkich platformach

Wady \LaTeX a

- \LaTeX nie chce współpracować z ludźmi, którzy sprzedali swoje dusze (koncernowi z Redmond)
- pomimo, że wiele parametrów można ustawić w ramach predefiniowanych szablonów, to jednak stworzenie całkiem nowego stylu jest zadaniem trudnym i wymaga dużo czasu
- bardzo trudno jest napisać dokument niezorganizowany

Zasady ogólne

- pliki wejściowe dla \LaTeX to zwykłe pliki tekstowe ASCII
- można je tworzyć przy użyciu dowolnego edytora tekstu
- pliki wejściowe zawierają zarówno treść właściwą, jak też komendy sterujące (polecenia) \LaTeX a

Spacje

- spacje oraz znaki tabulacji traktowane są jednakowo
- niezależnie od ich ilości są uznawane za pojedynczy odstęp
- pojedyncze złamanie linii (= Enter) traktowane jest jak spacja
- pusta linia wymusza zakończenie poprzedniego i początek nowego akapitu

Znaki specjalne

- znaki te, aby były uwzględnione w tekście muszą być odpowiednio potraktowane: # \$ % ^ & _ { } ~ \
- należy poprzedzić je znakiem \ np. \\$
- a dla ^ oraz ~ dopełnić za pomocą {}: \^{} \~{}
- wyjątkiem jest \ — uzyskujemy go za pomocą polecenia \$\backslashbackslash\$

Polecenia \LaTeX a

- polecenia mogą być zbudowane z:
 - \ oraz nazwy literowej zakończonej spacją, ciągiem cyfr bądź innym znakiem nie będącym literą
 - \ oraz dokładnie jednego znaku nie będącego literą
- spacje po poleceniach są ignorowane (jeśli potrzeba to można je wymusić uzupełniając polecenie przez dodanie {} oraz spacji, bądź innym poleceniem wstawiającym odstęp poziomy)
- niektóre polecenia potrzebują parametrów — podajemy je w nawiasach klamrowych {...} po nazwie polecenia, opcjonalne parametry są podawane w nawiasach kwadratowych [...]
- polecenia \LaTeX a są wrażliwe na wielkość znaków

Komentarze

Po napotkaniu znaku % \LaTeX ignoruje resztę bieżącej linii, znak złamania wiersza oraz wszystkie spacje na początku kolejnej linii — pozwala to na korzystanie z komentarzy w pliku źródłowym

Struktura pliku wejściowego 1/3

Każdy plik musi rozpoczynać się od polecenia deklarującego klasę dokumentu:

```
\documentclass{...}
```

Specyfikuje ono rodzaj dokumentu, który chcemy stworzyć.

Struktura pliku wejściowego 2/3

Następnie możemy dołączyć polecenia, które wpłyną na wygląd całego dokumentu, bądź załadować dodatkowe moduły (pakiety):

```
\usepackage{...}
```

Polecenia te tworzą tzw. preambułę.

Struktura pliku wejściowego 3/3

Właściwe ciało dokumentu rozpoczynamy poleceniem:

```
\begin{document}
```

a kończymy poleceniem:

```
\end{document}
```

Wszystko co wystąpi po tym ostatnim poleceniu zostanie zignorowane przez \LaTeX a.

Minimalny plik \LaTeX owy

Minimalny plik źródłowy dla systemu \LaTeX może wyglądać następująco:

```
\documentclass{article}
\begin{document}
% komentarz
Pierwsze kroki...
\end{document}
```

Nieco dłuższy dokument

```
\documentclass[a4paper,11pt]{article}

% definicja tytułu
\author{J.~Kowalski}
\title{Minimalizm}

\begin{document}
% wstawienie tytułu
\maketitle
% wstawienie spisu treści
\tableofcontents

\section{Sekcja 1}
Nieco tutaj...

\section{Sekcja 2}
... i tutaj

\end{document}
```

Typowa sesja z \LaTeX em 1/2

- \LaTeX nie ma interfejsu graficznego i dziesiątek guzików z opcjami
- plik wejściowy jest kompilowany
 - z linii poleceń
 - za pośrednictwem odpowiedniej opcji edytora wspomagającego tworzenie dokumentów \LaTeX owych
- plik źródłowy kompilujemy poleceniem: `latex abc.tex`
- w wyniku otrzymujemy plik `abc.dvi` (DVI — DeVice Independent)
- czasami wymagana jest wielokrotna kompilacja, z uwagi na wieloprzebiegowe tworzenie spisów (treści, bibliografii itd.) oraz odnośników
- aby wyświetlić plik DVI używamy np. polecenia: `xdvi abc.dvi` (w środowisku MS Windows używamy np. programu `yap`)
- możliwa jest konwersja do pliku PostScript'owego: `dvips -Pcmz abc.dvi -o abc.ps` lub pliku w formacie PDF: `dvipdf abc.dvi`

Typowa sesja z \LaTeX em 2/2

- najczęściej jednak korzystamy z \LaTeX a: `pdflatex abc.tex`
- otrzymując od razu plik PDF `abc.pdf`
- uwaga o kilku przebiegach kompilacji pozostaje aktualna

Klasy dokumentów

- Klasę dokumentu specyfikujemy w preambule poleceniem:

```
\documentclass[opcje]{klasa}
```

- *klasa* = rodzaj tworzonego dokumentu
- *opcje* = dopasowują konkretną klasę do naszych potrzeb
- Przykład — dokument klasy artykułu, o czcionce bazowej 11 pkt., składany dwustronnie na papierze formatu DIN A4:

```
\documentclass[11pt,twoside,a4paper]{article}
```

Podstawowe klasy

- *minimal* — ustawia jedynie rozmiar strony oraz wielkość czcionki
- *article* — artykuły, prezentacje, krótkie raporty, dokumentacja, zaproszenia, ...
- *report* — dłuższe raporty zawierające wiele rozdziałów, niewielkie książki, prace doktorskie, ...
- *book* — książki
- *slides* — slajdy (używa dużych czcionek bezszeryfowych)

Opcje klas 1/2

- *10pt*, *11pt*, *12pt* — ustawia wielkość czcionki podstawowej w dokumencie (*10pt* — domyślny)
- *a4paper*, *letterpaper*, *a5paper*, *b5paper*, *executivepaper*, *legalpaper* — definiuje format arkusza papieru (*letterpaper* — domyślny)
- *fleqn* — wyrównywanie formuł matematycznych do lewej strony zamiast centrowania
- *legno* — umieszcza numery równań po lewej stronie zamiast po prawej
- *titlepage*, *notitlepage* — specyfikuje, czy po tytule mamy przejść na nową stronę (w klasie *article* domyślnie nie, a w klasach *report* oraz *book* — tak)

Opcje klas 2/2

- *onecolumn*, *twocolumn* — nakazuje skład jedno- lub dwukolumnowy
- *twoside*, *oneside* — druk dwu- lub jednostronny (dla klas *article* oraz *report* domyślnie jednostronny, dla *book* — dwustronny)
- *landscape* — zmienia orientację papieru z pionowej na poziomą
- *openright*, *openany* — rozdziały zaczynają się tylko na prawej stronie, bądź na pierwszej wolnej stronie; nie dotyczy klasy *article*; dla klasy *report* domyślnie na pierwszej wolnej, a dla *book* — na prawej

Pakiety

LaTeX nie potrafi wszystkiego :-). Aby móc dokonać pewnych rzeczy (np. dołączyć grafikę, kolorowy tekst itd.) należy uprzednio włączyć odpowiedni moduł zwany *pakiem*.

- Dokonujemy tego poleceniem:

```
\usepackage[opcje]{pakiet}
```

Przykładowe pakiety:

- *fontenc* — specyfikuje kodowanie czcionek, których LaTeX ma użyć w dokumencie
- *inputenc* — specyfikuje kodowanie pliku wejściowego (ASCII, ISO Latin-1, ISO Latin-2, 437/850 IBM code pages, Apple Macintosh, Next, ANSI-Windows, ...)
- *graphicx* — umożliwia wstawianie grafiki

Styl strony

- Styl dla całego dokumentu ustawiamy poleceniem:

```
\pagestyle[styl]
```

- Zmiana stylu tylko dla bieżącej strony:

```
\thispagestyle[styl]
```

- Możliwe są trzy kombinacje nagłówków-stopka:

- *plain* — numery stron na dole strony, wyrównowane (domyślny)
- *headings* — nazwa bieżącego rozdziału oraz numer strony umieszczane są w nagłówku każdej strony, stopka pozostaje pusta
- *empty* — zarówno nagłówki jak i stopka pozostają puste

Duże projekty

Tworząc obszerne dokumenty możemy podzielić je na kilka części.

- Polecenie:

```
\include[plik]
```

włącza zawartość pliku *plik.tex* do ciała bieżącego dokumentu, a przed przetworzeniem dołączonego pliku system LaTeX przejdzie na nową stronę

- Można to ominąć stosując polecenie:

```
\includeonly[plik1,plik2,...]
```

w preambule, ale łatwiej użyć polecenia:

- ```
\input[plik]
```

## Podsumowanie

- LaTeX — system składu tekstu
- pozwala na uzyskanie wysokiej jakości typograficznej składanych tekstów
- konieczne określenie struktury logicznej dokumentu
- zasadniczy układ dokumentu określany za pomocą definicji jego klasy
- dostępne gotowe moduły (pakiety)
- efektem pracy — pliki DVI/PS/PDF

## Literatura

- Tobias Oetiker et al., „The Not So Short Introduction to  $\text{\LaTeX}2_{\epsilon}$ ”  
version 4.31, 24 June 2010 — <http://www.ctan.org/texsys/doc/latex2e/>
- Antoni Diller, „ $\text{\LaTeX}$  wiersz po wierszu. Zasady i techniki przetwarzania dokumentów”, Helion, Gliwice 2001
- Leslie Lamport, „ $\text{\LaTeX}$  system opracowywania dokumentów. Podręcznik i przewodnik użytkownika”, WNT, Warszawa 2004
- Paweł Łupkowski, „ $\text{\LaTeX}$  leksykon kieszonkowy”, Helion, Gliwice 2007
- Robert Chwałowski, „Typografia typowej książki”, Helion, Warszawa, 2002



## L<sup>A</sup>T<sub>E</sub>X: System składu tekstów inżynierskich

### Wykład 2: Struktura logiczna, otoczenia i tabele

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie  
Wydział Informatyki

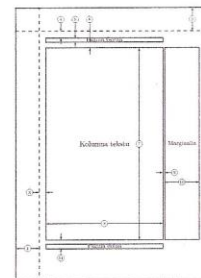
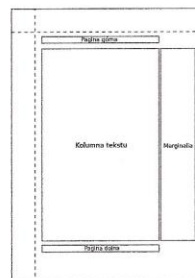
## Organizacja logiczna tekstów 1/2

- Główny cel pisania tekstów — przekazanie idei, informacji bądź wiedzy czytelnikowi; czytelnik lepiej zrozumie tekst, który będzie dobrze przedstawiony, a forma typograficzna odpowiada logicznej i semantycznej strukturze zawartości.
- L<sup>A</sup>T<sub>E</sub>X tworzy formę typograficzną z przekazanych systemowi poleceń dotyczących logicznej struktury tekstu.
- Najważniejsza jednostka tekstu (w L<sup>A</sup>T<sub>E</sub>X'u i całej typografii) jest AKAPIT (*paragraph*): jeden akapit = jedna spójna myśl, wizja, idea.

## Organizacja logiczna tekstów 2/2

- Tak więc nowa idea = nowy akapit, w przeciwnym przypadku — nowa linia. Warto pomyśleć o tekście w kategorii czy nie jest przerywana żadna idea/myśl.
- Przecinek — krótka przerwa w „przepływie języka”; w razie wątpliwości należy przeczytać tekst głośno z krótką przerwą przy każdym napotkanym przecinku — jeśli brzmi dziwnie, należy usunąć przecinek, gdy brakuje oddechu — wstawić przecinek.
- Akapity powinny być zorganizowane na wyższym poziomie w sekcje, rozdziały itd.

## Struktura strony dokumentu



## Podział treści

- $\LaTeX$  dodaje niezbędne znaki łamania wiersza i przerwy między słowami optymalizując zawartość całego akapitu tak, aby linie miały jednakową długość.
- Wyrazy są dzielone również, gdy nie mieszczą się w jednej linii.
- Sposób w jaki akapity są składane zależy od klasy dokumentu.
- Normalnie pierwszy wiersz akapitu jest wcięty, a pomiędzy kolejnymi akapitami nie ma dodatkowej przerwy.
- Polecenie `\` lub `\newline` — wymusza rozpoczęcie nowej linii bez rozpoczynania nowego akapitu.
- Polecenie `\` — rozpoczyna nową linię bez przejścia na nową stronę.
- Polecenie `\newpage` — wymusza rozpoczęcie nowej strony.

## Dzielenie wyrazów

- $\LaTeX$  dzieli wyrazy tam, gdzie to konieczne
- wyjątki można wskazać poleceniem  
`\hyphenation{lista ze słowami}`
- lub w tekście kombinacją `\-` np. `dzie\le\-`nie
- jeżeli chcemy koniecznie by kilka słów było w jednej linii, możemy użyć polecenia `\mbox{Raz dwa trzy}`
- `\fbox{...}` dodatkowo narysuje ramkę wokół słów

## Cudzysłów i wielokropek

- znak " to nie cudzysłów!
- w języku polskim używamy „ jako cudzysłów otwierający oraz ” jako cudzysłów zamykający
- w języku angielskim — odpowiednio " oraz "
- ... = trzy kropki (...)
- `\ldots` = wielokropek (...)

## Dywiz, pauza, półpauza, myślík

- Dywiz (—) — stosowany przy dzieleniu wyrazu między wierszami oraz przy łączeniu wyrazów wieloczłonowych (złożonych)
- Półpauza (–) — nowość w polskiej typografii, do połowy lat 70. XX w. nie była stosowana — stosujemy przy oznaczaniu zakresów
- Pauzę (—) stosujemy dla wyodrębnienia danego tekstu = myślík

## Teksty w języku polskim

```
\documentclass[a4paper]{mwbk}
\usepackage[OT4]{fontenc}
\usepackage[utf8]{inputenc}
\usepackage{polski}
\begin{document}
% dokument
\end{document}
```

muart, *murep*, *mwbk* — dodatkowe klasy uwzględniające polskie normy typograficzne

Czcionki i ich rozmiar 1/3

Rodziny czcionek:

- `\textrm{...}` roman
- `\textsf{...}` sans serif
- `\texttt{...}` typewriter
- `\textmd{...}` medium
- `\textbf{...}` **bold face**
- `\textup{...}` upright
- `\textit{...}` *italic*
- `\textsl{...}` *slanted*
- `\textsc{...}` SMALL CAPS
- `\emph{...}` *emphasized*
- `\textnormal{...}` document font

Czcionki i ich rozmiar 2/3

Wielkość czcionek:

- `\tiny` tiny font
- `\scriptsize` very small font
- `\footnotesize` quite small font
- `\small` small font
- `\normalsize` normal font
- `\large` large font
- `\Large` larger font
- `\LARGE` very large font
- `\huge` huge font
- `\Huge` largest font

Czcionki i ich rozmiar 3/3

Czcionki matematyczne:

- `\mathrm{...}` RomanFont
- `\mathbf{...}` **BoldFaceFont**
- `\mathsf{...}` SansSerifFont
- `\mathtt{...}` TypewriterFont
- `\mathit{...}` *ItalicFont*
- `\mathcal{...}` *CALLIGRAPHICFONT*
- `\mathnormal{...}` *NormalFont*

Polecenia organizujące strukturę logiczną dokumentu

- Klasa article:
  - `\section{...}`
  - `\subsection{...}`
  - `\subsubsection{...}`
  - `\paragraph{...}`
  - `\subparagraph{...}`
- Klasa report oraz book: jw. oraz dodatkowo `\chapter{...}`
- We wszystkich klasach: `\part{...}` (nie wpływa na numerację rozdziałów)
- `\appendix` (bez argumentu) — zmienia numerację rozdziałów (lub sekcji dla artykułów) z liczbowej na literową

Struktury pomocnicze

- Spis treści: `\tableofcontents`
- Spis rysunków: `\listoffigures`
- Spis tabel: `\listoftables`
- Inny wpis nazwy rozdziału w spisie treści:
`\chapter[Tytuł w spisie treści]{Tytuł w tekście}`

Uwaga!

Konieczna 2–3-krotna kompilacja — zmiany etykiet i wpisów w plikach pomocniczych!

Tytuł/Strona tytułowa

- Deklaracja autora: `\author{...}`
- Deklaracja tytułu: `\title{...}`
- Deklaracja daty: `\date{...}` (opcjonalnie)
- Wstawienie tytułu: `\maketitle` (z uprzednio zadeklarowanych wartości)

Polecenia wspomagające skład książek

Poza wymienionymi poleceniami — trzy bezargumentowe organizujące treść książki:

- `\frontmatter` — zaraz po `\begin{document}`; numerowanie liczbami rzymskimi; sekcje nienumerowane — część wstępna (strona tytułowa, spisy itd.)
- `\mainmatter` — przed pierwszym rozdziałem — główna część książki; numerowanie liczbami arabskimi od początku
- `\appendix` — rozdziały numerowane literami — dodatki
- `\backmatter` — część zawierająca indeksy, bibliografię

Odwołania

Odwołania do rysunków, tabel czy części tekstu tworzymy następująco:

- `\label{etykieta}` — oznaczenie obiektu/miejsca etykieta
- `\ref{etykieta}` — wstawia numer rozdziału/rysunku/tabeli, tzn. etykieta jest zastępowana numerem sekcji, rysunku, tabeli czy twierdzenia po którym pojawiło się polecenie `\label{etykieta}`
- `\pageref{etykieta}` — wstawia numer strony zawierającej obiekt/miejsce oznaczone etykieta

Przypisy

- `\footnote{tekst przypisu}` — generuje przypis w stopce strony
- przypis wstawiamy po słowie lub zdaniu do którego się odnosi
- jeżeli przypis wstawiany jest po zdaniu lub jego części, to należy umieścić polecenie po kropce/przecinku

Podkreślenie i wyróżnienie tekstu

- `\underline{tekst}` — podkreślenie
- `\emph{tekst}` — wyróżnienie
- operacje te to nie są zmianą czcionki!

Otoczenia

- struktura formatująca fragment tekstu o składni:
  - `\begin{environment} abc \end{environment}`
- otoczenia mogą być zagnieżdżane:
  - `\begin{a} \begin{b} X = \sum_{i=1}^{\infty} x_i \end{b} \end{a}`

Wyliczenia

- otoczenie `{itemize}` — lista nienumerowana
  - elementy listy nienumerowanej etykietujemy poleceniem `\item`
    - zmiana wyróżnika — poleceniem `\item[-]`
      - * efekt zagnieżdżenia
- otoczenie `{enumerate}` — lista numerowana
  - elementy listy numerowanej również etykietujemy poleceniem `\item`
    - efekt zagnieżdżenia
  - powrót na wyższy poziom
- otoczenie `{description}` — lista opisowa
  - elementy listy opisowej etykietujemy poleceniem `\item[etykieta]`
    - Hau Psie pomruki
    - Miau Kocie jęki

Różne otoczenia

- `flushleft` — wyrównanie do lewej
- `flushright` — wyrównanie do prawej
- `center` — centrowanie
- `quote` — cytat (wcięcie w tekście)
- `quotation` — dłuższe cytaty (ponadto wcięcie dla pierwszej linii każdego akapitu)
- `verse` — składanie wierszy (istotne łamanie linii)
- `abstract` — streszczenie w publikacjach naukowych
- `verbatim` — naśladuje zachowanie maszyny do pisania

Otoczenie tabular 1/2

- umożliwia skład ładnych tabel, z opcjonalnymi liniami pionowymi i poziomymi
- szerokość kolumn jest określana automatycznie przez system L^AT_EX
- deklaracja formatu tabeli:
  - `\begin{tabular}[pos]{table_spec}`
  - `[pos]` t/b/c — położenie tabeli względem otaczającego tekstu (top, bottom, center)
  - `{table_spec}` l/r/c — kolumna tekstu wyrównanego do lewej/prawej/środku; | — pionowa linia oddzielająca kolumny

Otoczenie tabular 2/2

- w obrębie treści tabeli:
  - `&` — przechodzi do kolejnej kolumny
  - `\\` — przechodzi do nowego wiersza
  - `\hline` — wstawia linię poziomą
  - `\cline{i-j}` — wstawia linię poziomą od i-tej do j-tej kolumny
  - `\multicolumn{2}{c}{Dwie kolumny}` — łączy dwie komórki
- cała tabela musi zmieścić się na jednej stronie; dla tabel dłuższych — otoczenie `longtable`

Przykładowe tabele i ich kod

Lp.	Słowo 1	Słowo 2
1.	kot	mleko
2.	balon	powietrze
3.	woda	rzeka

```
\begin{tabular}{|r|c|c|} \hline
\bf{Lp.} & \bf{Wyraz 1} & \bf{Wyraz 2} \\ \hline
1. & kot & mleko \\ \hline
2. & balon & powietrze \\ \hline
3. & woda & rzeka \\ \hline
\end{tabular}
```

Przykładowe tabele i ich kod

Tabela	
Jeden	sto
Dwa	trzysta
Trzy	siedemset
∞	...

```
\begin{tabular}{|r|l|} \hline
\bf{Jeden} & \bf{sto} \\ \hline
\bf{Dwa} & \bf{trzysta} \\ \hline
\bf{Trzy} & \bf{siedemset} \\ \hline
\bf{∞} & \bf{...} \\ \hline
\end{tabular}
```

Przykładowe tabele i ich kod

		Primes			
		2	3	5	7
Powers	504	3	2	0	1
	540	2	3	1	0

```
\begin{tabular}{cc|c|c|c|c|} \hline
& & \multicolumn{4}{c}{Primes} \\ \hline
& & 2 & 3 & 5 & 7 \\ \hline
Powers & 504 & 3 & 2 & 0 & 1 \\ \hline
& 540 & 2 & 3 & 1 & 0 \\ \hline
\end{tabular}
```

Przykładowe tabele i ich kod

Day	Summary
Monday	A clear day with lots of sunshine. However, the strong breeze will bring down the temperatures.
Tuesday	Cloudy with rain, across many northern regions. Clear spells across most of Scotland and Northern Ireland, but rain reaching the far northwest.

```
\begin{tabular}{|l|p{2cm}|} \hline
\bf{Day} & \bf{Summary} \\ \hline
Monday & A clear day with lots of sunshine. However, the strong breeze will bring down the temperatures. \\ \hline
Tuesday & Cloudy with rain, across many northern regions. Clear spells across most of Scotland and Northern Ireland, but rain reaching the far northwest. \\ \hline
\end{tabular}
```


Obiekty „pływające” (floating) 1/2

- współczesne publikacje zawierają wiele rysunków i tabel — nie mogą być one podzielone pomiędzy stronami, a zatem wymagają specjalnego traktowania
- jeśli obiekt nie mieści się na bieżącej stronie — płynie na kolejną, a bieżąca jest uzupełniana tekstem
- $\LaTeX$ posiada dwa rodzaje obiektów pływających: tabele oraz rysunki
- dla tabel:
  - `\begin{table}[place_spec]`
  - `[place_spec]` wskazuje, w jaki sposób $\LaTeX$ może potraktować obiekt pływający:
    - * `h` = here — dokładnie tutaj
    - * `b` = bottom — na dole strony
    - * `t` = top — na górze strony
    - * `p` = page — na specjalnej stronie z obiektami pływającymi
    - * `!` — nawet, gdy nie wygląda to za dobrze :-)
    - * domyślnie: `tbp`

Obiekty „pływające” (floating) 2/2

- jeżeli $\LaTeX$ nie może spełnić życzenia autora, obiekt wędruje do kolejki; po rozpoczęciu nowej strony system sprawdza, czy jest możliwe zapełnienie strony obiektami pływającymi z kolejki — jeśli nie, pierwszy obiekt z kolejki jest traktowany tak, jakby się właśnie pojawił w tekście
- aby uniknąć blokady kolejki należy unikać stosowania opcji `h` (w nowszych wersjach $\LaTeX$ a automatycznie zamieniana jest na `ht`)
- podpis pod obiektem: `\caption{Podpis}` — słowo Tabela/Rysunek będzie dodane automatycznie przez system
- etykieta `\label` musi pojawić się PO podpisie `\caption{...}`
- polecenie `\clearpage` powoduje, że $\LaTeX$ umieszcza wszystkie obiekty z kolejki i rozpoczyna nową stronę

Podsumowanie

- Organizacja logiczna tekstu
- Modyfikacja atrybutów tekstu
- Odwołania i wyliczenia w tekście
- Otoczenia wspomagające skład tekstu
- Tworzenie tabel
- Charakterystyka obiektów „pływających”